

צדק בעיתונות

שיח עם רוני דניאל וגדעון לוי

דפנה בר

הללו ולא להערכות ולפירושים ולא כלום עם צדק. ואי- צדק, לעומת זאת, בכל מובן שהוא, יהיה לשון המעטה.

"חייל יורה על ילד פלשתיני. חובה עליי לדווח על-כך ולברר מה עשה הילד קודם לאירוע המרכזי, וכן, מן הצד השני, עליי לברר מה מניעי החייל. אם ירה בשוגג או לא. אני יודע, שמה שאני לא אגיד, משהו ירגיש שלא נעשה עמו צדק. הצופים שלי מצפים שאביא להם עובדות, הערכות מצב ופרשנויות. אני מצפה מעצמי גם להעלות ספקות באשר לעובדות שהבאתי. בכך ייעשה צדק מקצועי. האם זה "צודק" שבחדשות של שעה 20:00, כשילדים עדיין ערים, אני אשדר עובדות ותמונות קשות? לא אני שאחליט אם להראות את זה לילדים או לא. אני אדווח והצופים יחליטו אם לצפות או לא. אני אינני שופט ומחנך. אני עיתונאי. התמונה (המימד הוויזואלי שרואים בטלוויזיה) היא חד ממדית. מחוץ לפריים יש עוד הרבה דברים שקרו לפני שהמצלמה צילמה ואחרי שהיא תסיים לצלם. הצדק שאני עושה הוא עם העובדות- עליי לדעת מה קרה לפני הצילום ומה שיקרה אחרי-כן, או לפחות לשער, להעריך את מה שעשוי להתרחש. עליי לבדוק את מה שמתרחש מאחורי הקלעים, שלא בפני המצלמה. עליי לעשות צדק עם המעורבים באירועים בכך שאראה לצופים את מורכבות המצב. ... חיילים היו במלון בבית-לחם. פלשתינים ירו מבחוץ פנימה על החיילים. אני הייתי במלון וראיתי את זה. החיילים השיבו אש וירו החוצה. לא יכולתי לצאת החוצה ולבדוק דברים, כי הייתה זו ממש סכנת מוות. אז דיווחתי מן המקום שבו הייתי בפנים, היכן שגם החיילים היו. לא יצאתי החוצה. אז אולי עשיתי אי-צדק עם הצד השני. אבל דיווחתי על מה שראיתי, ולא יכולתי לצאת גם החוצה, כי הסכנה הייתה ממשיית."

דניאל מתמצת את הבעיה המרכזית שלנו עם הפלשתינים ואומר: "הבעיה היא שכולם צודקים! לכל צד הצדק שלו. אין צדק אחד, אבסולוטי. על העיתונאי לשרטט את הצדק של כולם, מבלי לפסוק ביניהם. אני באמת חושב, שצדק איננו רלוונטי לעבודת העיתונאי."

"עמיתי, גדעון לוי, אדם שאני מאוד מעריך מכל בחינה, מבקש, במסגרת עבודתו העיתונאית, לעשות צדק שהוא חד צדדי עם הפלשתינים. אני מאוד מכבד אותו על המשימה האמיצה שנטל על עצמו. לרוב, היא מאוד לא נעימה."

גדעון לוי הגיב על הדברים, לבקשתי ואמר: "אני לא חושב שאני מנסה לעשות צדק עם אף אחד. אני מנסה לספר את האמת לאמיתה. המטרה שלי היא, שלא יהיו ישראלים שלא ידעו מה שקורה בשטחים. אינני נושא רעיון ואינני שליח של צדק. אין לי עניין בזה."

תוך כדי דיווח של רוני דניאל, כתב ערוץ 2, בשידור חי מאסון המסוקים, שידרה ניידת השידור ב"חי" תמונת קידבג של חייל, שנהרג זמן מאוד קצר קודם לכן. שמו של החייל היה מופנה כלפי הפריים של המסך. כל צופי חדשות ערוץ 2 באותו ערב מר ראו את הקידבג ועליו השם. גם משפחתו של ההרוג ראתה.

רוני דניאל, כתב מנוסה, שכבר ראה הכול, לא יכול היה להישאר אדיש. הוא התייחס אל הפרט המצולם בשידור. בדיעבד, בריאיון שקיימתי עמו הוא אמר: "בזמן שידור אינני יכול לשלוט במה ש'עולה לאוויר' ("משודר", בסלנג הטלוויזיוני), אבל אולי לא הייתי צריך למשוך את תשומת-הלב אל הקידבג ולהתייחס אליו בדיווח שנתתי."

נושא הריאיון היה הצדק מול הסיקור העיתונאי של המציאות, בביטוייה הקשים ביותר בחברה הישראלית, מן הסוג שעוסק בה רוני דניאל.

דניאל הצביע על אי- הצדק שנעשה באירוע של אסון המסוקים, כלפי אמו ואביו של החייל ההרוג, שוודאי צפו בטלוויזיה כמו כולם. מצד שני, אומר דניאל "עיתונאי איננו יוצא לשטח בשליחות של צדק. עיתונאי היוצא לעבודה מנסה לעסוק בהתמודדות עם אמת מציאותית או עם עובדות. ממילא אין במציאות צדק אחד ולא יהיה. אז גם העיתונאי איננו צריך לחתור לצדק אחד. מי שמתעד את המציאות, אינו צריך אלא לתעד אותה על המורכבות שבה, על מכלול העמדות של הצדדים המעורבים בה. בתרבות ובחברה שבה אני חי, אני רוצה להיות אמין, אמיתי, אמיץ - אבל לעשות צדק? עם מי? עם מה? עיתונאי חותר לשקף את האירועים וכאמור, את מורכבות התמונה. בכך, יעשה צדק עם המקצוע שלו. הוא שליח של זכות הציבור לדעת ושל ההתרחשויות כעובדות. הוא איננו שליח של צדק."

"אני מודה! אינני יכול להתנתק מן התחושה שאני מעורב ושאינני אובייקטיבי לחלוטין. אני כן מרגיש, ש"אנחנו" הישראלים יותר צודקים בסכסוך הישראלי-ערבי. כאדם פרטי, אני מזדהה יותר עם הצד שלי, שממנו אני בא. אבל המשימה שלי כעיתונאי איננה לקבוע מי צודק יותר."

"פיצול אישיות" יהיה מונח מתאים לעבודה של עיתונאי ישראלי שנפגש יום-יום, עין בעין, עם מה שכולנו רואים מרחוק, מבעד למסך הטלוויזיה המפריד אותנו מן הזוועות. כן. פיצול אישיות בין רוני דניאל, אזרח ישראלי מעורב, לבין עיתונאי, שעיסוקו ביחסי הערבים- יהודים יסקר בעיקר טרור, הביטוי היחיד כמעט של היחסים האלה. בין הרוגים, לפצועים והורים נשברים, העיתונאי צריך להתנכר לרגשותיו ולדווח. הוא גם מתבקש לתת הערכות מצב ולפרש, למיטב הבנתו. אבל אין לחשיפת העובדות

